

Overleg Minister Peeters met Vogelbescherming Vlaanderen en Hubertusvereniging Vlaanderen over roofvogelvervolging op 17 maart 2006

Op 15 februari 2006 heeft Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur een aantal beslissingen genomen inzake de problematiek van de roofvogelvervolging.

- In functie van systematische informatie-inzameling worden de vijf buitendiensten van afdeling Natuur aangeduid als aanspreekpunten voor burgers die vaststellen dat een beschermde roofvogel in verdachte omstandigheden om het leven gekomen is.
- Aan afdeling Natuur werd de opdracht gegeven een centraal informatiesysteem op te zetten. Hierin moeten de meldingen verwerkt worden die verkregen worden van burgers, vogelopvangcentra, wildbeheereenheden, NGO's en de Vlaamse administratieve diensten. Ook de resultaten van de expertises moeten in deze databank opgenomen worden. Op die manier kan een betrouwbare statistiek en een tijdreeks bekomen worden.
- Aan de betrokken partijen wordt gevraagd regelmatig deel te nemen aan een overleggroep om het bekomen overzicht te bespreken en desgevallend trends vast te stellen, verklaringen te zoeken en maatregelen voor te stellen.
- Er zal gewaakt worden over de verbetering van de organisatorische kwaliteit van het handhavingsapparaat.
- De Hubertus Vereniging Vlaanderen en de wildbeheereenheden zullen een systematische sensibilisatie- en informatieactie opzetten ten einde het onwettig doden van beschermde vogels tegen te gaan.

Systematische informatie-inzameling en –registratie

Op initiatief van minister Peeters zijn binnen de afdeling Natuur vijf provinciale **meldpunten** opgezet voor de burgers. Naast telefonische melding, wordt er per buitendienst eveneens een e-mail-adres ter beschikking gesteld, waar men terecht kan met meldingen van roofvogelvervolging.

Ook in het weekend kunnen de burgers deze meldpunten bereiken, via doorschakeling naar de wachter met weekenddienst. Wat verspreiding van informatie betreft is het zo dat het hoofdbestuur van afdeling Natuur de verantwoordelijkheid draagt.

Daarnaast heeft de afdeling Natuur ook een **databank** inzake roofvogelvervolging opgezet. Deze databank staat ter beschikking van elk van de provinciale buitendiensten. Het betreft een *access* bestand dat vlot toelaat om rapportering te maken. Deze databank werd op 23 februari aan de verschillende provinciale buitendiensten van afdeling Natuur bezorgd voor ingebruikname. Op basis van de resultaten van een praktijktest, is momenteel een tweede, meer geavanceerde versie ter beschikking.

Er werd tevens gewerkt aan het opstellen van een **handleiding** voor de provinciale buitendiensten van de afdeling Natuur voor het zo efficiënt mogelijk gebruik van deze meldpunten en de databank.

Bovendien werd er ook gewerkt aan **richtlijnen voor de bos- en natuurwachters** inzake het vaststellen van roofvogelvervolging. Meerbepaald gaat het om documenten met richtlijnen betreffende het vaststellen van verdachte gevallen van roofvogelsterfte, met richtlijnen betreffende de aanpak van verdachte gevallen en met richtlijnen betreffende het aanvragen van (toxicologische) onderzoeken op kadavers.

Resultaten

Al deze werkzaamheden hebben tot nog toe geleid tot volgende vaststellingen: er werden tot nog toe 98 dode roofvogels gemeld en/of binnengebracht, via 77 meldingen. Dit maakt dat sommige meldingen betrekking hebben op meerdere roofvogels.

Deze meldingen waren als volgt verdeeld:

	WVL	OVL	VBR	ANT	LIM	Totaal
Natuurvereniging	0	4	1	0	2	7
Vogelbescherming	5	0	0	1	18	24
WBE	0	0	1	0	3	4
Particulier	0	0	3	0	16	19
Overheid	1	1	2	15	4	23
Totaal	6	5	7	16	43	77

Het aantal meldingen per categorie melders blijkt nogal te variëren per provincie.

Gespreid over tijd en ruimte valt het volgende mede te delen:

	WVL	OVL	VBR	ANT	LIM	Totaal
januari	1	4	0	1	10	16
februari	5	4	5	15	33	62
maart	0	5	2	4	9	20
Totaal	6	13	7	20	52	98

Wat de timing betreft valt het hoge aantal in februari op. Wat de spreiding in Vlaanderen betreft vallen de hoge aantallen in de provincies Antwerpen en vooral Limburg op. Het feit dat de meeste roofvogelsoorten daar hun hoogste dichtheden in Vlaanderen bereiken, speelt daarbij hoogstwaarschijnlijk mee.

Statistiek over soorten en doodsoorzaken:

	Gif	Afschot	Klem/val	natuurlijk	onbekend	
Buizerd	32	2	3	1	36	74
Havik	0	1	1	1	0	3
Sperwer	4	3	1	0	1	9
Torenvalk	1	1	0	0	0	2
Rode Wouw	0	1	0	0	1	2
Blauwe Kiek	0	1	0	0	0	1
Ransuil	0	0	0	0	1	1
Kerkuil	0	0	0	0	1	1
Andere	5	0	0	0	0	5
	42	9	5	2	40	98

Wat de betrokken soorten roofvogels betreft: de buizerd steekt er met kop en schouders boven uit. Als oorzaken hiervoor kunnen worden opgegeven:

- de buizerd is één van de talrijkste roofvogelsoorten in Vlaanderen,
- de soort is opvallend in het landschap aanwezig (wat maakt dat de kadavers makkelijker gedetecteerd worden) en

- de buizerd leeft, met name 's winters, in aanzienlijke mate van aas.

Sperwer en torenvalk zijn eveneens twee algemene soorten roofvogels, maar het aantal meldingen ligt aanzienlijk lager dan voor de buizerd. Relatief gezien worden deze soorten dus veel minder vaak gerapporteerd als slachtoffer van illegale praktijken. Dit is in aanzienlijke mate te wijten aan het feit dat deze beide soorten slechts zeer zelden afkomen op aas en dus veel minder gevoelig zijn aan vergiftiging.

Verhoudingsgewijs ligt het aantal afschotgevallen voor deze soorten veel hoger.

Opvallend zijn tevens de twee rode wouwen en de blauwe kiekendief. De eerste soort is in Vlaanderen een zeer zeldzame broedvogel en een zeldzame doortrekker. De tweede soort is in Vlaanderen geen broedvogel maar een schaarse doortrekker en wintergast.

Daarnaast bevat deze tabel ook een overzicht van de doodsoorzaken. Op 98 dode roofvogels zijn er 9 afgeschoten geweest, 42 overleden door vergiftiging, 5 kenden er een andere onnatuurlijke doodsoorzaak, 2 kenden een natuurlijke doodsoorzaak en 40 zijn er nog onbekend. Er zijn momenteel nog 52 expertises en/of toxicologische onderzoeken aangevraagd, die voornamelijk betrekking hebben op de categorieën "vergiftigd" (welk vergif?) en "onbekend" (welke doodsoorzaak?).

Overleg betrokken partijen

Voorwerp van deze bespreking is enerzijds een poging tot trendanalyse, anderzijds een bespreking van mogelijke remedies. Wat het eerste betreft is het zeer moeilijk om op basis van het bestaande cijfermateriaal een trend vast te stellen, omdat de gegevensverwerking de voorgaande jaren veel meer fragmentair van aard was. Wanneer tegenwoordig aan boswachters en natuurwachters gevraagd wordt of ze een trend menen aan te voelen, zijn de meningen verdeeld.

- Achtergrondgegevens 1: roofvogelstand

Een eerste element in een dergelijke bespreking is dat de populaties van de meeste roofvogels het tegenwoordig goed doen in Vlaanderen. De jongste decennia is het aantal roofvogels in Vlaanderen onmiskenbaar toegenomen, vooral in de bosrijke delen van het Vlaamse Gewest. Voor verschillende soorten geldt dat zij bij de aanvang van de 21^{ste} eeuw hun hoogste populatieniveau sinds ruim 100 jaar hebben bereikt.

Dit positieve verhaal dient enigszins genuanceerd te worden aangezien de positieve trend nu eerder ombuigt naar een stabilisatie, en aangezien de diversiteit aan roofvogelsoorten in grote delen van Vlaanderen aan de lage kant is, met slechts enkele broedende soorten.

Tot slot telt Vlaanderen, behalve deze soorten broedvogels, nog enkele andere roofvogelsoorten die hier enkel op trek of als wintergast voorkomen (bvb. Blauwe kiekendief). Hierover zijn geen globale kwantitatieve gegevens bekend.

- Achtergrondgegevens 2: aantal P.V.'s

Een eerste basis om vergelijkingen te doen, is het aantal P.V.'s in de laatste jaren. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de misdrijven waarvoor de afdeling Bos & Groen of de afdeling Natuur proces-verbaal hebben opgesteld, voor wat inbreuken betreft met betrekking tot roofvogels:

Prioriteitscode / jaar	2001	2002	2003	2004	2005	Totaal
IV.A.2	1	0	17	23	7	48
IV.E	1	3	6	2	2	14
IV.G	6	8	16	14	20	57

De code IV.G is de meest relevante (Beschermd roofvogels en andere beschermd roofdieren), maar laat tegelijk geen onderscheid toe tussen gedode roofvogels enerzijds en andere gedode roofdieren anderzijds. Daarnaast zijn er de codes IV.E (georganiseerde stroperij) en IV.A.2 (prioritaire bescherming van rode lijstsoorten en soorten van de bijlagen van de habitatrichtlijn en de Conventie van Bern).

- Achtergrondgegevens 3: aangevraagde expertises

Eén van de weinige tijdsreeksen die samengesteld kan worden, is deze betreffende het aantal aangevraagde expertises op kadavers.

Daarbij moet rekening gehouden worden met het gegeven dat een expertiseraanvraag betrekking kan hebben op een vogel of op een partij vogels:

Het valt op dat er in 2006 een significante stijging heeft plaatsgevonden van het aantal aangevraagde onderzoeken, met name tot 52. Binnen zeer afzienbare tijd wordt een verslag verwacht vanwege dokter Tavernier van de Universiteit Gent (Veeartsenijfaculteit) waar de kadavers voor onderzoek worden binnengebracht, specifiek met betrekking tot deze expertises.

- Achtergrondgegevens 4: gifsoorten

Naast het aantal P.V.'s en het aantal expertises kan ook nagegaan worden, op basis van reeds verrichte expertises (de totalen komen niet overeen met de vorige tabel, omdat het hier gaat om vaststellingen met betrekking tot afzonderlijke vogels), welke vergiften gebruikt geworden zijn. Het gaat dan om de volgende vergiften:

Carbofuran, in principe een insecticide, maakt duidelijk het meeste uit van de gevallen